

Dönem : 1

Toplantı : 1 CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 86

**Türk Vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine
Dilekçeyle başvurmaları ve dilekçelerinin incelenmesi
ile Karara bağlanmasının düzenlenmesine dair kanun
teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve
Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu
raporu (M. Meclisi 2/253, C. Senatosu 2/24)
(Gündeme)**

(Not : M. Meclisi S. Sayısı : 213)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 2/253 - 2265 - 10378*

25 . 6 . 1962

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Türk vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine Dilekçeyle başvurmaları ve dilekçelerin incelenmesi ile karara bağlanmasının düzenlenmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisi Genel Kurulunun 22 . 6 . 1962 tarihli 105 nci Birleşiminde ivedilikle kabul edilen metni ile kanun teklifi dosyası ilişik olarak sunulmuştur.

Saygılarımla.

Millet Meclisi Başkanı
Fuad Sirmen

Not : Bu teklif 24 . 5 . 1962 tarihinde Başkanlıkça Anayasa Komisyonuna havale edilmiş ve Genel Kurulun 20, 22 . 6 . 1962 tarihli 104, 105 nci birleşimlerinde de ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir.

Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve Adalet Komisyonu
Esas No. : 224
Karar No. : 15*

6 . 9 . 1962

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Türk vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine dilekçe ile başvurmaları ve dilekçelerin incelenmesi ile karara bağlanmasının düzenlenmesine dair kanun teklifinin, Millet Meclisi Genel Kurulunun 22 . 6 . 1962 tarihli 105 nci Birleşiminde ivedilikle kabul edilen metni komisyonumuzca görüşülmüştür.

I - Komisyonumuz, sözü edilen kanun teklifine ait genel gerekçeyi uygun görmüştür.

II - Komisyonumuz, Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 15, 16 ve 17 nci maddeler metnini aynen kabul etmiştir.

III - Komisyonumuzca, 1, 4, 9, 13 ve 14 ncü maddeler ile geçici madde metninde yapılan değişikliğe gelince :

Madde 1. — Komisyonumuz, Dilekçe Karma Komisyonuna Cumhuriyet Senatosu tarafından seçilecek üye adedinin Millet Meclisi tarafından seçilecek üye adedine müsavi olmasını, Anayasamızın davandığı temel prensipler bakımından, daha uygun görmüş ve görülecek işlerin çokluğunu da göz önünde bulundurarak komisyon üyesi adedini 24 olarak tesbit etmiştir.

Bu maddede yapılan ikinci değişiklik ise, siyasi parti gruplarınca aday gösterilenlerle siyasi parti gruplarına mensubolmayanlar arasından seçilecek üyelerin seçimlerinin ayrı ayrı yapılması noktasına munhasırdır.

Madde 4. — Komisyonumuz, Başkanlık Divanını teşkil eden başkan ile başkanvekilinin Karma Komisyona aynı Meclis tarafından seçilmiş olan üyelerden seçilmemesini, Başkanın Cumhuriyet Senatosundan gelen üyelerden seçilmesi halinde Başkanvekilinin Millet Meclisinden gelen üyelerden seçilmesini ve iki sözcü ile iki kâtipten birerinin Cumhuriyet Senatosunca seçilmiş bulunan üyeler arasından seçilmesini, gerek Anayasamızın dayandığı temel prensipler, gerekse komisyonun rol ve fonksiyonu bakımından daha uygun görmüş ve maddedeki değişikliği bu maksatla yapmıştır.

Madde 9. — Bu maddedeki değişiklik, komisyon raporlarının, işlerde sürat sağlamak için Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel Kurullarında bir defada görüşülmesi esasını koymak için ve bir de, komisyona bakan veya bakanlar tarafından gönderilecek memurları (Yüksek memurlar) yerine (Temsilciler) kelimesiyle tavsif etmenin daha uygun düşeceği mülâhazasıyla yapılmıştır.

Madde 13. — Maddede kesinleşmiş cezaların hafifletilmesi veya kaldırılmasından ayrı olarak (azaltılmasından) da bahsedilmiştir. (Cezaların hafifletilmesi) tâbiri (cezaların azaltılması) tâbiriyle kastedilen durumu da kapsamaktadır. Nitekim, Anayasamızın 97 nci maddesinde, bu maksatla, cezaların hafifletilmesi veya kaldırılması hallerinden bahsedilmiş, ayrıca (cezaların azaltılması) tâbirinin kullanılmasına lüzum ve ihtiyaç görülmemiştir. Ağır hapsin, hapis veya hapsin para cezasına çevrilmesi kadar hükmedilen ağır hapis ve hapis cezalarının yıl ve gün olarak indirilmesi hali de (cezaların hafifletilmesi) tâbirinin şumulüne girer. Bu itibarla komisyonumuz maddedeki (cezaların azaltılması) tâbirini zait görmüş ve metinden çıkarmıştır.

2 nci değişiklik, 4 ncü dereceye kadar hısım mefhumuna 6 derecenin de dâhil olduğunu tasrih etmekten ibarettir.

Maddede (hükümlülerin kanuni temsilcileri olan vekilleri) tâbiri kullanılmıştır. Mevzuatımızda, (Kanuni mümessil) ve (vekil) sözleri ayrı birer terim olarak yer almıştır. Kanuni mümessil vekil olmayabilir. Vekile tanınan yetkinin kanuni mümessilden esirgenmesi için de haklı hiçbir sebep yoktur. 3 ncü değişiklik, bu maksatla ve vekilin mutlaka avukat olması lâzımgeldiği şeklinde beirebilecek bir yanlış anlayışa mahal bırakmamak düşüncesiyle yapılmıştır.

Maddeden, Bakanlar Kurulunun veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin özel af isteme yetkilerinin kaldırılmakta olduğu yolunda yanlış bir mâna anlamayı önlemek için de 4 ncü değişiklik yapılmıştır.

Madde 14. — Bu kanunda sarahat olmayan hallerde Millet Meclisi İctüzüğünün uygulanacağını tesbitte fayda düşünüldüğü için maddeye bir fıkra eklenmiştir.

Geçici madde — Kanunun yayımı ve yürürlüğe giriş tarihinin Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatili zamanına tesadüf etmesi ihtimali düşünülmüş ve bu ihtimale göre maddeye bir fıkra eklenmiştir.

IV - Komisyonumuz, işbu kanun teklifinin Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif etmeyi de kararlaştırmıştır.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan
Bursa
Şeref Kayalar

Sözcü
Tokat
Zihni Betil

Üye
C. Bşk. Seg. Üye
Âmil Artus

Üye
C. Bşk. Seg. Üye
Âdil Ünlü

Üye
Çankırı
Hâzım Dağlı

Üye
İzmir
İzzet Birant

Üye
Sivas
Ahmet Çekemoğlu

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

Türk vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine dilekçeyle başvurmaları ve dilekçelerin incelenmesi ile karara bağlanmasının düzenlenmesine dair Kanun

Dilekçe Karma Komisyonu

MADDE 1. — Vatandaşların Millet Meclisi veya Cumhuriyet Senatosu Başkanlıklarına tek başlarına veya toplu halde gönderdikleri dilekçeler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunda incelenir.

Bu Karma Komisyon, her toplantı yılı başında, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından seçilen yedi üye ile Millet Meclisi Genel Kurulunca milletvekilleri arasından seçilen onsekiz üyeden kuruludur.

Karma Komisyona her meclisten seçilecek olanların tesbitinde, o mecliste mevcut siyasi parti gruplarının ve siyasi parti grubu üyesi olmayanların sayıları, oranlarına göre dikkate alınır. Bu esasa göre, her mecliste hangi siyasi parti gruplarınınca ne kadar aday gösterileceği önceden o Meclisin Başkanlık Divanınca tesbit olunur. Siyasi parti grubu üyesi olmayanların oranı sadece bir kesirden ibaretse, o Meclisten siyasi parti grubu üyesi olmayanlar Karma Komisyona seçilemez. Bahis konusu esasa göre, o Meclisten siyasi parti grubu üyesi olmayanların seçilmesi gerekiyorsa, onlara düşen sayı da Başkanlık Divanınca belirtilir. Başkanlık Divanlarınca tesbit edilen bu sayılara, oranları aksattirmemesi noktasından itiraz edilebilir. Bu takdirde, bu itiraz, ilgili Meclisin Genel Kurulunda görüşülerek karara bağlanır. Siyasi parti grupları, kendilerine düşen sayı kadar aday gösterirler; siyasi parti grubu üyesi olmayanlar, kendileri veya ilgili Meclis üyelerince aday gösterirler. Meclisler genel kurullarında seçim gizli oyla yapılır; seçim sonucu, siyasi parti gruplarına ve siyasi parti grubu üyesi olmayanlara ayrılmış sayılara uygun düşene kadar oylama tekrarlanır.

Bu Karma Komisyon üyeliği, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunun diğer Karma Komisyon ve

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

Türk vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine dilekçeyle başvurmaları ve dilekçelerin incelenmesi ile karara bağlanmasının düzenlenmesine dair Kanun

Dilekçe Karma Komisyonu

MADDE 1. — Vatandaşların Millet Meclisi veya Cumhuriyet Senatosu Başkanlıklarına tek başlarına veya toplu halde gönderdikleri dilekçeler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunda incelenir.

Bu Karma Komisyon, her toplantı yılı başında, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından seçilen oniki üye ile Millet Meclisi Genel Kurulunca milletvekilleri arasından seçilen oniki üyeden kuruludur.

Karma Komisyona her Meclisten seçilecek olanların tesbitinde, o Mecliste mevcut siyasi parti gruplarının ve siyasi parti grubu üyesi olmayanların sayıları, oranlarına göre dikkate alınır. Bu esasa göre, her Mecliste hangi siyasi parti gruplarınınca ne kadar aday gösterileceği önceden o Meclisin Başkanlık Divanınca tesbit olunur. Siyasi parti grubu üyesi olmayanların oranı sadece bir kesirden ibaretse, o Meclisten siyasi parti grubu üyesi olmayanlar Karma Komisyona seçilemez. Bahis konusu esasa göre, o Meclisten siyasi parti grubu üyesi olmayanların seçilmesi gerekiyorsa, onlara düşen sayı da Başkanlık Divanınca belirtilir. Başkanlık Divanlarınca tesbit edilen bu sayılara, oranlara aksattirmemesi noktasından itiraz edilebilir. Bu takdirde, bu itiraz, ilgili Meclisin Genel Kurulunda görüşülerek karara bağlanır. Siyasi parti grupları, kendilerine düşen sayı kadar aday gösterirler; siyasi parti grubu üyesi olmayanlar, kendileri veya ilgili Meclis üyelerince aday gösterirler. Meclisler genel kurullarında seçim gizli oyla yapılır; siyasi parti gruplarınınca gösterilen adaylar ile siyasi parti grubu mensubu olmayan adaylar için ayrı ayrı oylama yapılır. Seçim sonucu, siyasi parti gruplarına ve siyasi parti grubu üyesi olmayanlara ayrılmış sayılara uygun düşene kadar oylama tekrarlanır.

Bu Karma Komisyon üyeliği, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunun diğer Karma Komisyon ve

komisyonları üyeliğiyle bağdaşamaz; geçici mahiyetteki komisyonları üyeliğiyle bağdaşabilir.

Dilekçelerin kaydedilmesi

MADDE 2. — Anayasanın 62 nci maddesi uyarınca, vatandaşların, gerek şahıslarına, gerek kamuya aidolarak, kanunlara ve tüzüklere aykırı gördükleri hususlar ile bir hakkın hak sahibine tanınmaması veya ihmale uğraması hakkında gönderilen dilekçeler ve dilekçe mahiyetindeki telgraflar, Dilekçe Karma Komisyonu Müdürlüğüne, üzerlerine bir sayı konup özel bir deftere kaydedilir ve dilekçe sahibi veya sahiplerine bir alındı varakası gönderilir.

Dilekçenin kabul şartları

MADDE 3. — Dilekçelerde, sahibi veya sahiplerinin imzası bulunmak, iş ve unvanı gösterilmek ve sahiplerinden en az birinin ikametgâhı belirtmek gerekir.

Dilekçelerin bir Cumhuriyet Senatosu üyesi veya milletvekili eliyle verilmesi de mümkündür. Bu takdirde, o üye, dilekçenin kendi vasıtasıyla verildiğini dilekçeye kaydederek bu kaydın altına imzalar.

Başkanlık Divanı

MADDE 4. — Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlık Divanı, bir başkan bir başkanvekili, iki sözcü ile iki kâtipten kurulur. Başkanlık Divanının en az iki üyesi, Cumhuriyet Senatosu üyeleri arasından seçilir. Başkanlık Divanı seçimi, Karma Komisyon üye tamsayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla olur.

Dilekçelerin Başkanlık Divanıncı incelenmesi

MADDE 5. — Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlık Divanı, Karma Komisyona gelen dilekçeleri, icabında ilgili bakanlığın da görüşünü almak veya bir temsilcisini çağırarak suretiyle inceleyerek :

komisyonları üyeliği ile bağdaşamaz; geçici mahiyetteki komisyonları üyeliği ile bağdaşabilir.

MADDE 2. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen ikinci madde aynen kabul olunmuştur.

MADDE 3. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen üçüncü madde aynen kabul olunmuştur.

Başkanlık Divanı

MADDE 4. — Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlık Divanı, bir Başkan, bir Başkanvekili, iki Sözcü ile iki Kâtipten kurulur. Başkan ve Başkanvekili, Karma Komisyona aynı Meclis tarafından seçilmiş olan üyeler arasından seçilemezler. İki Sözcüden biri ile iki Kâtipten biri, Karma Komisyona Cumhuriyet Senatosu tarafından seçilmiş olan üyeler arasından seçilirler. Başkanlık Divanı seçimi, Karma Komisyon üye tamsayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla yapılır.

MADDE 5. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen beşinci madde aynen kabul olunmuştur.

I - Dilekçe,

a) Adli, idari veya askeri kaza mercilerinden birinin veya uyuşmazlık mahkemesinin veyahut Anayasa Mahkemesinin kararına konu olan; veya

b) Yukardaki (a) fıkrasında bahis konusu kaza mercilerinden birinde incelenmekte olan; veya

c) Halli, yukardaki (a) fıkrasında zikredilen kaza mercilerinden birinin kararına bağlı bulunan hususlardan şikâyete dairse, veya

d) Kanun teklif veya tasarısına konu olmayı gerektiriyorsa, dilekçenin görüşülemediğini;

II - Dilekçe, son kararı almaya yetkili - Yüksek Hâkimler Kurulu dâhil olmak üzere - bir idari merci tarafından henüz kesin bir karara bağlanmamış bir hususa aitse, dilekçe sahibi veya sahiplerine, Karma Komisyonca yapılabilecek bir işlem olmadığı ve yetkili idari mercie başvurması lüzumunun bildirilmesi gerektiğini karara bağlar.

III - Karma Komisyon Başkanlık Divanı, bu maddede bahis konusu kararlarını, dilekçenin sahip ve saplerini, iş ve unvanlarıyla ikametgâhlarını, tarihini, kayıt tarihi ve sayısını ve konusunu gösteren bir cetvele geçirerek her hafta başında Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtır. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden birinin, bu cetvelde gösterilen Başkanlık Divanı kararına cetvelin dağıtım tarihinden itibaren on gün içinde yazıyla itiraz etmemesi takdirinde, Başkanlık Divanı kararı kesinleşir ve dilekçe sahip veya sahiplerine yazıyla bildirilir.

Dilekçelerin Karma Komisyonca incelenmesi

MADDE 6. Karma Komisyon Başkanlık Divanının 5 nci maddenin I ve II nci bentleri dışında gördüğü dilekçeler ile aynı maddenin zikri geçen bentleri gereğince karara bağladığı dilekçelerden süresi içinde itiraza uğryanlar, Karma Komisyon Genel Kuruluna sevk edilir.

Karma Komisyon Genel Kurulu, kendisine sevk edilen dilekçeleri, ilk önce karar konusu olup olamayacakları noktasından 5 nci madde-

MADDE 6. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen altıncı madde aynen kabul olunmuştur.

nin I ve II nci bentleri gereğince inceliyerek bu hususu karara bağlar.

Karma Komisyon genel kurulu, karar konusu olabileceğini kararlaştırdığı dilekçeleri, lüzum gördüğü takdirde, ilgili Bakanlıktan gereken bilgiyi aldıktan sonra, esas bakımından inceliyerek karara bağlar. Bu kararın birer sureti ilgili Bakanlığa veya Bakanlıklara, birer sureti de dilekçe sahip veya sahiplerine ve dilekçe bir, Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyesi eliyle verilmişse, o üyeye gönderilir.

T. B. M. M. üyelerine dilekçeler hakkında dağıtılan cetvel

MADDE 7. — Karma Komisyon Başkanlık Divanı, her hafta, Karma Komisyon genel kurulunca alınan kararları, 5 nci maddenin III ncü bendinde bahis konusu cetveldeki bilgilerin yer aldığı bir cetvel halinde bütün Cumhuriyet Senatosu üyeleriyle milletvekillerine ve Bakanlara dağıtır. Bu cetvelde, Karma Komisyon genel kurulunun kararının ve gerekirse, gerekçesinin tam metni yayınlanır.

Bakanlıkların temsili

MADDE 8. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunda, Karma Komisyonca lüzum görülürse, görüşülen dilekçe ile ilgili bakanlık veya bakanlıklar temsilcileri hazır bulunur.

Karma Komisyon genel kurulu kararlarına itiraz

MADDE 9. — Türkiye Büyük Millet Meclisinin her üyesi, 6 nci maddede bahis konusu cetvelin dağıtılması gününden itibaren otuz gün içinde Dilekçe Karma Komisyonu genel kurulunun kararına, gerekçe göstererek yazıyla itiraz edebilir. Bu itirazlar, Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlığına verilir. Bu süre içinde itirazda bulunulmamışsa, dilekçe hakkındaki karar kesinleşir.

Karma Komisyon genel kurulu, o dilekçe için, itiraz tarihinden itibaren otuz gün içinde bir rapor düzenliyerek Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına sunar.

MADDE 7. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen yedinci madde aynen kabul olunmuştur.

MADDE 8. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen sekizinci madde aynen kabul olunmuştur.

Karma Komisyon Genel Kurulu kararlarına itiraz

MADDE 9. — Türkiye Büyük Millet Meclisinin her üyesi, altıncı maddede bahis konusu cetvelin dağıtılması gününden itibaren otuz gün içinde Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun kararına, gerekçe göstererek yazı ile itiraz edebilir. Bu itirazlar, Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlığına verilir. Bu süre içinde itirazda bulunulmamışsa, dilekçe hakkındaki karar kesinleşir.

Karma Komisyon Genel Kurulu, o dilekçe için, itiraz tarihinden itibaren otuz gün içinde bir rapor düzenliyerek Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına sunar.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun bu konuda alacağı karar, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığınca Millet Meclisi Başkanlığına bildirilir.

Cumhuriyet Senatosu, bu konudaki kararlarını açık oyla alır. Cumhuriyet Senatosunca üye tamsayısının salt çoğunluğuyla alınan kararların Millet Meclisince değiştirilmesi veya reddi, Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğu ile mümkündür; bu takdirde, açık oya başvurulur; Millet Meclisinde üye tamsayısının salt çoğunluğu sağlanamazsa, Cumhuriyet Senatosunun kararı kesinleşir.

Cumhuriyet Senatosunun kararının Millet Meclisince benimsenmesi veya Cumhuriyet Senatosunca üye tamsayısının salt çoğunluğuyla alınmamış kararların Millet Meclisince değiştirilmesi veya kabul edilmemesi hallerinde, Millet Meclisinin kararı kesindir.

Bahis konusu dilekçe ile rapor Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel Kurullarının gündemine alınır ve ilgili Meclisin Başkanlığına verilmesi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde görüşülür. Dilekçe Karma Komisyonu, raporunu, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi genel kurullarında kendisi savunur; raporun savunulmasında uygulanan kaideler ilgili Meclisin İçtüzüğü'nün kanunların görüşülmesi için koyduğu kaidelerdir. Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel kurullarında bu konuda karar verilmeden önce, ilgili Bakan veya Bakanlar veyahut gönderecekleri yüksek memurlar dinlenir. Bahis konusu raporlar, itiraz sahibi Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyesinin üyelik sıfatı her hangi bir sebeple kalkmış veya Millet Meclisi dönemi sona ermiş olsa bile Yasama Meclislerinde görüşülür.

Bu madde hükümleri gereğince kesinleşen kararlar, 6 ncı maddenin 3 ncü fıkrası uyarınca ilgililere ve ilgili Bakanlık veya Bakanlıklara bildirilir.

Sürelerin işlememesi hâli

MADDE 10. — Yasama meclislerinin tatili veya ara vermesi sırasında, 5 ve 9 ncü maddelerde bahis konusu süreler işlemmez, ancak, tatil veya ara verme sırasında Dilekçe Karma Komisyonu çalışmaktaysa, 5 ncı maddedeki süre işlemeye devam eder.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun bu konuda alacağı karar, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığınca Millet Meclisi Başkanlığına bildirilir.

Cumhuriyet Senatosu, bu konudaki kararlarını açık oyla alır. Cumhuriyet Senatosunca üye tamsayısının salt çoğunluğuyla alınan kararların Millet Meclisince değiştirilmesi veya reddi, Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğuyla mümkündür; Bu takdirde, açık oya başvurulur; Millet Meclisinde üye tamsayısının salt çoğunluğu sağlanamazsa, Cumhuriyet Senatosunun kararı kesinleşir.

Cumhuriyet Senatosunun kararının millet Meclisince benimsenmesi veya Cumhuriyet Senatosunca üye tamsayısının salt çoğunluğuyla alınmamış kararların Millet Meclisince değiştirilmesi veya kabul edilmemesi hallerinde, Millet Meclisinin kararı kesindir.

Bahis konusu dilekçe ile rapor Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel Kurullarının gündemine alınır ve ilgili Meclisin Başkanlığına verilmesi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde ve bir defada görüşülür. Dilekçe Karma Komisyonu, raporunu, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel Kurullarında kendisi savunur. Raporun savunulmasında uygulanan kaideler ilgili Meclisin İçtüzüğü'nün kanunların görüşülmesi için koyduğu kaidelerdir. Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel kurullarında bu konuda karar verilmeden önce, ilgili Bakan veya Bakanlar veyahut gönderecekleri temsilciler dinlenir. Bahis konusu raporlar, itiraz sahibi Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesinin üyelik sıfatı her hangi bir sebeple kalkmış veya Millet Meclisi dönemi sona ermiş olsa bile Yasama Meclislerinde görüşülür.

Bu madde hükümleri gereğince kesinleşen kararlar, altıncı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca ilgililere ve ilgili Bakanlık veya bakanlıklara bildirilir.

MADDE 10. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen onuncu madde aynen kabul olunmuştur.

Kaza mercilerinde incelenen ve bu Meclislerde karar konusu olan dilekçeler

MADD 11. — Dilekçe Karma Komisyonuna gelmesinden sonra hakkında inceleme ve görüşmelerin devam ettiği bir dilekçenin konusu, bu devre sırasında adli, idari veya askerî kaza mercilerine, Uyuşmazlık Mahkemesine veya Anayasa Mahkemesine aksetmişse, bu dilekçe hakkındaki işlemler derhal durdurulur ve durum 6 nci maddenin 3 nci fıkrası uyarınca ilgililere ve ilgili bakanlık veya bakanlıklara bildirilir.

Konuları, adli idari veya askerî mahkemelerce, Uyuşmazlık Mahkemesince veya Anayasa Mahkemesince karara bağlanan dilekçeler hakkındaki işlemler derhal durdurulur ve durum 1 nci fıkrada gösterilen şekilde ilgililere bildirilir.

Dilekçeler hakkındaki kesin kararların sonucu

MADDE 12. — Bakanlar, 9 ncu madde gereğince kesinleşen kararlar hakkında yaptıkları işlemi, aynı maddenin son fıkrası uyarınca kendilerine yapılan bildiri tarihinden itibaren altmış gün içinde Karma Komisyon Başkanlığına yazıyla bildirirler. Bu bildirimler, 7 nci maddede bahis konusu cetvelde ayrı bir kısımda yayınlanmakla beraber, Karma Komisyon Genel Kurulu bunlardan lüzumlu gördüklerinin Yasama Meclislerinde görüşülmesini isteyebilir. Bu takdirde, Karma Komisyon, kendi görüşünü belirten bir rapor hazırlayarak Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına sunar. Karma Komisyonun bu istekte bulunması takdirinde, 9 ncu maddenin 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 nci fıkraları hükümleri uygulanır.

İlgili bakanlık 1 nci fıkra uyarınca yapılması gereken bildiri yapılmadığı takdirde de, aynı fıkra hükümleri uygulanır.

Özel af dilekçeleri

MADDE 13. — Kesinleşmiş cezaların hafifletilmesi, azaltılması veya kaldırılması hakkındaki dilekçeler, ancak hükümlülerin kendileri, dördüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımları veya kanuni temsilcileri olan vekilleri tarafından verilebilir.

MADDE 11. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen onbirinci madde aynen kabul olunmuştur.

MADDE 12. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen onikinci madde aynen kabul olunmuştur.

Özel af dilekçeleri

MADDE 13. — Kesinleşmiş cezaların hafifletilmesi veya kaldırılması hakkındaki dilekçeler, ancak hükümlülerin kendileri, dördüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) kan ve sıhrî hısımları, kanuni mümessilleri veya vekilleri tarafından verilebilir. Vekilin Avukat olması şart değildir.

Bir özel af dilekçesinin Karma Komisyonca dikkate alınacak değerde görülmesi takdirinde, Karma Komisyon, bir özel af kanunu tasarıyı hazırlayarak Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu tasarı, Anayasasının 92 nci maddesi gereğince muamele görür.

Millet Meclisi Başkanının yetkileri

MADDE 14. — Millet Meclisi Başkanı ve Başkanlık Divanı, Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlarla ilgili olarak haiz olduğu yetkileri, Dilekçe Karma Komisyonu için de haizdir.

Uçra edilen komisyonlar ve geçici İçtüzük maddeleri

MADDE 15. — Anayasasının 3 ncu geçici maddesi uyarınca Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisinde uygulanan Türkiye Büyük Millet Meclisinin 1 Kasım 1956 tarihli Dahili Nizamnamesi gereğince her iki Mecliste kurulmuş olan Dilekçe komisyonları kaldırılmıştır.

Zikri geçen İçtüzüğün 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58 ve 59 ncu maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

İlk Karma Komisyonun seçimi

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yayımı tarihinden itibaren onbeş gün içinde 1 nci maddede derpiş edilen Karma Komisyonun seçimi her iki Yasama Meclisinde tamamlanır.

Bir özel af dilekçesinin Karma Komisyonca dikkate alınacak değerde görülmesi takdirinde, Karma Komisyon, bir özel af kanunu tasarıyı hazırlayarak Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu tasarı Anayasasının 92 nci maddesi gereğince muamele görür.

Bu madde hükmü Bakanlar Kurulunun veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin, Karma Komisyonundan geçireksizin, kanun tasarıyı vermek veya kanun teklifinde bulunmak suretiyle özel af istemelerine mâni değildir.

Millet Meclisi Başkanının yetkileri

MADDE 14. — Millet Meclisi Başkanı ve Başkanlık Divanı, Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlarla ilgili olarak haiz bulunduğu yetkileri, Dilekçe Karma Komisyonu için de haizdir.

Dilekçe Karma Komisyonu çalışmalarında, bu kanunda sarahat olmayan hallerde, Millet Meclisi İçtüzüğü uygulanır.

MADDE 15. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen onbesinci madde aynen kabul olunmuştur.

İlk Karma Komisyonun seçimi

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yayımı tarihinden itibaren onbeş gün içinde birinci maddede derpiş edilen Karma Komisyonun seçimi her iki Yasama Meclisinde tamamlanır.

Bu kanunun yayımı Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatil zamanına rastlarsa, seçim, tatil sona ermesinden itibaren aynı süre içinde yapılır.

Millet Meclisi Metni

Bu kanunun yürürlüğe girmesi

MADDE 16. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Bu kanunun yürütülmesi

MADDE 17. — Bu kanun Türkiye Büyük Millet Meclisince yürütülür.

Anayasa ve AdaletKo. Metni

MADDE 16. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen onaltıncı madde aynen kabul olunmuştur.

MADDE 17. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen onyedinci madde aynen kabul olunmuştur.

